

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 1/2010 rd

Landsbygden och ett välmående Finland: Stats- rådets landsbygdspolitiska redogörelse

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 maj 2009 statsrådets redogörelse: Landsbygden och ett välmående Finland: Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (SRR 5/2009 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och beredde samtidigt de övriga fackutskotten tillfälle att lämna utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- landsbygdsråd Eero Uusitalo, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Jyri Inha, finansministeriet
- regionutvecklingsdirektör Veijo Kavonius, industriråd Risto Ranki, konsultativ tjänsteman Reima Sutinen och konsultativ tjänsteman Marja Taskinen, arbets- och näringsministeriet
- överinspektör Reijo Martikainen, Landsbygdsverket
- landshövding Eino Siuruainen, länsstyrelsen i Uleåborgs län
- direktör Matti Kellokumpu, Södra Savolax arbetskrafts- och näringscentral
- direktör Leila Helaakoski, Norra Österbottens arbetskrafts- och näringscentral

- finanschef Vesa Arpalahti, Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral
- landskapsdirektör Alpo Jokelainen, samkommunen Kaunuun maakunta
- landskapsdirektör Matti Viialainen, Södra Savolax förbund
- kontaktchef Heikki Ojala, Norra Österbottens förbund
- specialmedarbetare Jarkko Huovinen, Finlands Kommunförbund
- direktör Juha Ruippo, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf.

Skriftligt utlåtande har dessutom lämnats av

- kommunikationsministeriet
- Vägförvaltningen, Mellersta Finlands vägdistrikt
- Finlands miljöcentral
- Mellersta Finlands miljöcentral
- Nylands arbetskrafts- och näringscentral
- Egentliga Finlands arbetskrafts- och näringscentral
- Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio
- Birkalands förbund
- Norra Karelens skogscentral
- ProAgria Farma
- Företagarna i Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med landsbygdspolitiken är att minska skillnaderna i regional utveckling, balansera upp flyttningsrörelsen och den demografiska strukturen och upprätthålla servicestrukturen. En fungerande landsbygdspolitik bygger på växelverkan mellan städer och landsbygd, som i sin tur bygger på att regionerna är olika och på deras inbördes arbetsfördelning. De interaktiva relationerna verkar i många riktningar och på många olika nivåer. De inbegriper pendling, distansarbete och distansstudier, nätverk för underleverantörer, information och informationsöverföring, utbildningssamarbete, näringspolitisk intressebevakning och samarbete och den regionala uppdelningen av serviceproduktionen.

Landsbygdspolitiken syftar till att stödja en livskraftig landsbygd, lindra strukturella problem, skapa bättre försörjningsmöjligheter för invånarna och bättre fungerande tjänster och samhällen och till att stärka landsbygdens konkurrenskraft och göra den attraktivare för boende och företagsamhet.

Politiken ska trygga basservice och boendemöjligheter, höja kompetens och utbildningsnivå, skapa nya arbetstillfällen och stärka funktionella strukturer på landsbygden. De stora frågorna är hur man ska skapa bestående arbetstillfällen och integrera tillgängliga arbetstillfällen på landsbygden i anknytning till jordbruk, skogsbruk och miljövård i en aktiverade arbetskraftspolitik.

Tryggade och bättre boendemöjligheter

Den springande punkten för att kunna utveckla olika delområden av landsbygden, alltså jord- och skogsbruk, sysselsättning, miljö, näringsliv och tjänster, är att trygga villkoren för att bo på landsbygden.

För många är landsbygden en attraktiv boendemiljö och därmed behöver möjligheterna att bo på landsbygden och flytta ut på landsbygden underlättas genom bättre planläggning och

byggstillståndsförfaranden, infrastruktur, tillgång till basservice, utbud av olika boendeanternativ, en smidig pendeltrafik och arbete oberoende av var det fysiskt utförs.

Kommuner, byar och markägare måste uppmuntras att samarbeta om planläggning och genomförande av planerna. Ett sätt är att ta byars och markägares byplanläggning på eget initiativ till grund för detaljplaneringen. Genom att utveckla byplanläggningen kan man förbättra samhällsstrukturen och underlätta anpassningen av tilläggsbyggandet till landskapet och den bebyggda miljön. En god livsmiljö ger också kulturell mångfald.

Tryggad tillgång till lokal service

För att landsbygden ska kunna utvecklas i ett glest bebyggt land som Finland behövs det ett heltäckande servicenätverk. Det måste gå att producera service på ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart sätt oberoende av var människor bor och med respekt för deras likställighet. Viktiga social- och hälsovårdstjänster, dagvård, förskoleundervisning, lågstadieundervisning i grundskolan och bibliotekstjänster måste produceras som lokal service och det ska också i fortsättningen vara kommunen som har ansvar för att tillhandahålla tjänsterna. Kommunen kan ordna servicen själv eller upphandla den hos företag eller föreningar i regionen.

Det behövs nya sätt att ordna och producera kommunala tjänster. Den lokala servicen kan ordnas på ett nytt sätt till exempel i multiservicecentra genom utveckling av offentliga och privata tjänster och tredje sektorn som serviceproducent. Att producera lokal service är och kommer att vara en stor utmaning för den offentliga sektorn och hela samhället. Men genom kommunsammanslagningar och samsamarbetsområden blir det möjligt att lägga om servicen på ett sätt som stärker kommunernas livskraft och funktionsförmåga.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid tillgången till säkerhetstjänster i landsbygdsområden, framför allt i glest bebyggda områden. Det på-

minner att det behövs adekvata resurser för säkerhet och säkerhetstjänster på landsbygden.

Smidigare trafik

Fungerande trafikförbindelser och vägnätets skick är precis som kostnaderna för rörlighet faktorer som i väsentlig grad inverkar på boendet på landsbygden. De hänger också samman med hur man ska motarbeta regional ojämlikhet och garantera fortsatt livsduglighet i olika delar av landet.

Utom att det är nödvändigt att se till vägnätets skick gäller det att garantera ett kundnära och samarbetsbaserat kollektivtrafiksysteem. Systemet kan bygga på anropsstyrd kollektivtrafik, som inte nödvändigtvis har fasta rutter eller tidtabeller; trafiken läggs upp utifrån kundernas behov. Persontransporter kan kombineras med lätta varutransporter i kommunerna, och i de praktiska lösningarna kan man beakta såväl företagare, förvärvsarbetande, åldringar, skolelever som barnfamiljer.

Med tanke på livskraftiga byar är det aktuellt att utvidga bredbandsförbindelser till hela landet. För näringslivet och boendet är det nödvändigt att också glesbygder har snabba bredbandsförbindelser i realtid och till skäliga priser. Regeringen har som mål att snabba bredbandsförbindelser på 100 Mbits/s ska finnas i hela landet till slutet av 2015. Då ska nästan alla bostäder och företags verksamhetsställen befinna sig på högst två kilometers avstånd från en förbindelse.

Näringar, företagsamhet och företagstjänster

En livskraftig landsbygd handlar om de egenskaper som gör olika områden till attraktiva miljöer med utvecklingspotential för ekonomisk aktivitet och arbetskraftsetablering. Avgörande faktorer är goda trafikförbindelser, tillgång på yrkeskicklig arbetskraft, en stark kunskapsbas i regionen, goda villkor för företagsamhet och nätverksbildning, fungerande system för innovation, finansiering och stöd, en fungerande arbetsmarknad och infrastruktur och en trivsamt boende- och livsmiljö. Det gäller att stödja företagsamhet, företagareutbildning och rådgivning. Om man vill förbättra företagsklimatet och vill-

koren för företagsamhet på landsbygden, måste det finnas ett närings- och utvecklingssamarbete mellan de ekonomiska regionerna.

Jordbruket och skogsbruket är viktiga näringar för landsbygden. När man ser över stödssystemen för landsbygden är det bra att beakta inte bara jord- och skogsbrukets betydelse för den regionala ekonomin och sysselsättningen utan också jordbruksföretagarnas möjligheter att förvärva alternativa inkomster. Det behövs multi-kompetensutbildning, för de splittrade arbetena på landsbygden kräver sådan allsidig kompetens som fokusering på ett enda yrkesområde inte nödvändigtvis ger.

För att kreativiteten och kompetensen på landsbygden ska kunna tas till vara behövs det mer växelverkan och mer innovation. Det behövs offentliga satsningar på informationssamhällets infrastruktur och ett landsomspännande servicenätverk. Tillgången på studiemöjligheter på landsbygden och ett fungerande riksomspännande och regionalt samarbete mellan läroanstalter och högskolor måste säkerställas.

Utveckling av områden och ekonomiska regioner

Regionförvaltningsreformen som trädde i kraft i början av året möjliggör en effektivare regional näringspolitik genom att samordna olika förvaltningsområden och deras åtgärder. Också den nya lagen om regionutveckling bidrar till att öka och förstärka olika förvaltningsområdets medverkan i programbaserat utvecklingsarbete och annan samverkan på regional nivå. Regionutvecklingsarbetet är fokuserat på samarbete med kommuner, ekonomiska regioner, statliga myndigheter, det regionala näringslivet och arbetsmarknadens parter för att de tilltänkta åtgärderna i största möjliga utsträckning ska svara mot områdets utvecklingsbehov och utvecklingsmål.

Det behövs samarbete mellan byar för att planera och genomföra byprojekten i de regionala utvecklingsprogrammen. Byverksamheten bör tas med i det officiella utvecklingsarbetet. Byaföreningar och regionala föreningar för landsbygdsutveckling måste uppmuntras att ta tag i frågor som är viktiga för ett livskraftigt

samhälle, men som inte väcker företagens intresse för att marknaden är för liten eller som kommunerna på grund av sin ekonomiska situation inte längre kan svara för. Här kan många hotbilder förvandlas till möjligheter med starkare insatser från de lokala samhällenas sida. Arbetet med att utveckla och organisera det regionala serviceutbudet behöver breddas genom att låta fler parter delta i planeringen. Det behövs inte

minst fler kvinnor och unga i olika arbetsgrupper.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det ovan sagda.

Helsingfors den 4 februari 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölle /cent
vordf. Tapani Mäkinen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Juha Hakola /saml
Lasse Hautala /cent (delvis)
Heli Järvinen /gröna
Pietari Jääskeläinen /saf
Oiva Kaltiokumpu /cent
Timo V. Korhonen /cent

Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /saml
Petri Pihlajaniemi /saml
Raimo Piirainen /sd
Lenita Toivakka /saml
Unto Valpas /vänst
ers. Veijo Puhjo /vänst
Satu Taiveaho /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Sivonen.